

شناسایی معیارهای تأثیرگذار در انتخاب پیمانکاران جزء با رویکرد مدیریت ریسک

ابوالفضل خداخواه^۱، حسین رجایی^۲، حمیدرضا عباسیان جهرمی^۳

۱- کارشناس ارشد مهندسی و مدیریت ساخت دانشگاه صنعتی امیرکبیر

۲- عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی عمران و محیط‌زیست دانشگاه صنعتی امیرکبیر

۳- دانشجوی دکتری مهندسی و مدیریت ساخت دانشگاه صنعتی امیرکبیر

abolfazl.khodakhah@aut.ac.ir

خلاصه

امروزه به دلیل پیچیدگی‌های بسیار زیاد پروژه‌های عمرانی، حجم زیادی از فعالیت‌ها توسط پیمانکاران جزء انجام می‌شود. از این رو پیمانکاران جزء نقش تعیین‌کننده‌ای در موفقیت پروژه‌های عمرانی دارند. در فرآیند مدیریت پیمانکاران جزء، انتخاب به عنوان اولین قدم و شاید حساس‌ترین آن‌ها در مدیریت صحیح مطرح می‌باشد. با توجه به اهمیت موضوع، این پژوهش به بررسی و شناسایی معیارهای ریسکی که در انتخاب پیمانکاران جزء در شرکت‌های پیمانکاری کشور تأثیرگذار می‌باشند، می‌پردازد. روش شناسایی معیارها در این پژوهش با استفاده از مطالعه میدانی و توسعه پرسشنامه می‌باشد. این مقاله در دو بخش کلی شامل بررسی وضعیت انتخاب پیمانکاران جزء در شرکت‌های پیمانکاری کشور و نقایص موجود در آن‌ها و در بخش دیگر به شناسایی و وزن‌دهی پارامترهای ریسکی اثرگذار در انتخاب پیمانکاران جزء می‌پردازد.

کلمات کلیدی: پیمانکاران جزء، مدیریت ریسک، پرسشنامه، اولویت‌سنجی معیارها

۱. مقدمه

پویایی و تنوع پروژه‌های عمرانی به خصوص در سالیان اخیر باعث شده که پیمانکاران سعی در تقسیم فعالیت‌های اجرایی پروژه و واگذاری آن‌ها به افراد یا سازمان‌های صلاحیت‌داری کنند که به آن‌ها در اصطلاح پیمانکاران جزء گفته می‌شود. امروزه در سراسر جهان پیمانکاران جزء بیش از ۹۰٪ فعالیت‌های اجرایی پروژه‌ها را انجام می‌دهند [۱]. با عنایت به سهم بالای پیمانکاران جزء در فرآیند اجرایی پروژه‌ها، تأثیرگذاری آن‌ها در سه پارامتر اساسی پروژه شامل کیفیت، هزینه و زمان از اهمیت قابل توجهی برخوردار می‌باشد. لذا مبحث مدیریت پیمانکاران جزء یکی از مهمترین رویکردهایی است که بایستی همواره مورد توجه قرار گیرد. به عبارت بهتر مدیریت موفق پروژه در پروژه‌هایی که فعالیت‌های آن واگذاری می‌شود تا حدود زیادی به موفقیت مدیریت پیمانکاران جزء وابسته است. مدیریت ریسک یکی از حوزه‌هایی است که در مدیریت صحیح تأثیرگذار است [۲]. اولین قدم در مدیریت ریسک تعیین معیارهایی ریسکی در مرحله انتخاب پیمانکاران جزء جهت ارزیابی ریسک آن‌ها می‌باشد. از آنجایی که هیچ دو پروژه‌ای در صنعت ساخت و ساز دارای ماهیت یکسان نبوده و تفاوت‌های بسیار زیادی را با هم دارند [۳] لذا ارائه پژوهشی در این زمینه بسیار لازم و ضروری می‌باشد. ضعف در تعیین معیارهای مناسب ارزیابی ریسک حین انتخاب پیمانکاران جزء می‌تواند منجر به عدم شناسایی مناسب شده و در نهایت انتخاب به صورت ناقص انجام گردد. لذا نگارندگان در این پژوهش به بررسی معیارهای ریسکی انتخاب پیمانکاران جزء در کشور پرداخته‌اند. ادامه این مقاله بدین ترتیب می‌باشد که در بخش بعدی مروری اجمالی بر فعالیت‌های گذشته انجام می‌گیرد. در بخش سوم روش پژوهش مورد استفاده بیان خواهد شد و در بخش چهارم نتایج حاصل از پژوهش ارائه خواهد گردید. نهایتاً نیز نتیجه‌گیری بیان خواهد شد.